

**ФОРМИ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ
ЩОДО ПРОТИДІЇ НЕЛЕГАЛЬНІЙ МІГРАЦІЇ****FORMS OF ACTIVITY OF THE NATIONAL POLICE
TO COUNTER ILLEGAL MIGRATION**

**Ізбаш К.С., к.ю.н., доцент,
старший науковий співробітник відділення організації наукової роботи
відділу організації наукової діяльності
Одеський державний університет внутрішніх справ**

**Славінська І.В., науковий співробітник
відділення організації наукової роботи відділу організації наукової діяльності
Одеський державний університет внутрішніх справ**

Статтю присвячено дослідженню форм діяльності Національної поліції щодо протидії нелегальній міграції. Здійснено аналіз нормативно-правових актів, які визначають державну політику щодо протидії нелегальній міграції, визначають правові засади статусу іноземців та осіб без громадянства, надають визначення термінів, які вживаються в міграційній сфері.

Визначено, що основним підрозділом, що безпосередньо виконує ключову роль у реалізації державної політики щодо протидії незаконній та нелегальній міграції є Департамент міграційної поліції Національної поліції України. Пріоритетними завданнями якого є забезпечення та дотримання законів про міграцію, контроль за переміщенням іноземців та осіб без громадянства, протидія нелегальній міграції. Встановлено, що Національна поліція України є одним із суб'єктів протидії незаконній міграції. Проаналізовано форми діяльності Національної поліції у протидії незаконній міграції, до яких відносяться: правові, організаційні, профілактичні, виховні, інформаційні.

Встановлено, що до правових форм діяльності Національної поліції відноситься реалізація законодавчих правових компетенцій, які визначені в ст. 23 Закону України «Про Національну поліцію».

Організаційна форма характеризується створенням необхідних умов для виконання правових актів, що регламентують діяльність поліції у сфері дотримання прав і свобод іноземців та осіб без громадянства, реалізації прав і свобод людини й громадянина щодо свободи пересування, вибору місця проживання, протидії незаконній міграції.

Профілактична форма направлена на підвищення рівня правосвідомості іноземців й осіб без громадянства, передбачає виховання правової культури іноземців, осіб без громадянства в суспільстві, поваги до правових норм. Вказана форма тісно переплітається з виховною формою.

Інформаційна форма передбачає застосування інформаційно-комунікаційної системи (реєстрів, баз даних).

Ефективність діяльності Національної поліції щодо протидії нелегальній міграції залежить від комплексного використання зазначених форм діяльності, які можуть змінюватися залежно від обставин практичного виконання поліцейськими покладених на них завдань.

Ключові слова: державна політика, законодавство, міграція, правоохоронні органи, Департамент міграційної поліції, Національна поліція України, повноваження, форми діяльності, протидія.

The article is devoted to the study of the forms of activity of the National Police to counter illegal migration. The analysis of normative legal acts, which define the state policy on combating illegal migration, determine the legal basis for the status of foreigners and stateless persons, provide definitions of terms used in the migration sphere, is carried out.

It is determined that the main unit that directly performs a key role in the implementation of state policy to counter illegal and illegal migration is the Migration Police Department of the National Police of Ukraine. The priority tasks of which are to ensure and comply with migration laws, control the movement of foreigners and stateless persons, and counteract illegal migration. It is established that the National Police of Ukraine is one of the subjects of counteraction to illegal migration. The forms of activity of the National Police in combating illegal migration are analyzed, which include: legal, organizational, preventive, educational, informational.

It is established that the legal forms of activity of the National Police include the implementation of legislative legal competencies, which are defined in Art. 23 of the Law of Ukraine «On the National Police».

The organizational form is characterized by the creation of the necessary conditions for the implementation of legal acts regulating the activities of the police in the field of observance of the rights and freedoms of foreigners and stateless persons, the realization of the rights and freedoms of man and citizen regarding freedom of movement, choice of residence, counteraction to illegal migration.

The preventive form is aimed at raising the level of legal awareness of foreigners and stateless persons, provides for the education of the legal culture of foreigners, stateless persons in society, respect for legal norms. This form is closely intertwined with the educational form.

The information form involves the use of information and communication system (registers, databases).

The effectiveness of the National Police in combating illegal migration depends on the integrated use of these forms of activity, which may vary depending on the circumstances of the practical implementation of the tasks assigned to them by the police.

Key words: state policy, legislation, migration, law enforcement agencies, Migration Police Department, National Police of Ukraine, powers, forms of activity, counteraction.

Постановка проблеми та її актуальність. Міграційна політика України в умовах воєнного стану здійснюється на основі чинного національного законодавства, яке є основоположним при формуванні міграційної політики держави. Оголошення воєнного стану в Україні, правовий режим якого охопив усю територію нашої держави, став причиною обмежень прав і свобод людини.

Активні бойові дії, які проходять з початку повномасштабної війни на території нашої держави, спричинили міграцію населення не тільки в межах країни, а й за її межі. Глобальні міграційні процеси, значна міграція населення України в країни Європи зумовила значні зміни в життєдіяльності нашої держави.

Реалізації державної міграційної політики у правотворчій та правозастосовній діяльності відповідними суб'єктами загального регулювання міграційними процесами та органами публічного управління передбачає застосування форм, що знаходяться на стадії розвитку та яким приділяється значна увага на законодавчому рівні та в наукових колах.

Метою статті є дослідження форм діяльності Національної поліції України щодо протидії нелегальній міграції, що в умовах сьогодення залишається досить актуальною.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні та практичні питання міграційної політики України розглядали такі вчені, як Б. Авер'янов, А. Аносенков,

О. Бандурка, Н. Бортник (Тиндик), С. Баранов, С. Братков, І. Голосніченко, С. Денисюк, В. Ковальська, В. Колпаков, О. Кузьменко, О. Малиновська, Т. Мінка, С. Мосьондз, В. Олефір, Д. Приймаченко, Л. Рибаківський, Ю. Рима-ренко, К. Шкарупа, А. Хомра, Б. Хорев та ін.

Дослідження актуальних питань міграційної політики в Україні проводили такі сучасні науковці, як: Бортник Н.П., Малець М.Р. (Адміністративно-правова характеристика внутрішньої міграції в Україні, 2019), Дракохруст Т.В. (Адміністративно-правові форми та методи запобігання підрозділами громадської безпеки Національної поліції нелегальній міграції, 2019), Новіченко А.С. (Суб'єкти протидії нелегальній (незаконній) міграції в Україні, 2020), Ястремська Н.М. (Проблеми реалізації міграційної політики: українські реалії та застосування досвіду європейського союзу до їх вирішення, 2021), Заровна І.О. (Форми і методи взаємодії Державної міграційної служби України з іншими суб'єктами реалізації державної політики у сфері міграції, 2022), Ядловська О.С. (Особливості міграційної хвилі українців-евакуантів у 2022 р. через військову агресію російської федерації, 2022), Голуб В.М. (Міграційні процеси як чинники, що впливають на стабільність розвитку держави, 2023), Стрельников А.В., Даниленко-Негара Ю.С. (Нормативне забезпечення міграційної політики в Україні в умовах дії правового режиму воєнного стану, 2024), Ізбаш К.С., Дерев'янкін С.Л. (Сучасний стан нормативно-правового забезпечення міграційної політики України в умовах воєнного стану, 2024), які стали основою для подальшого дослідження питань, що розглядаються.

Виклад основного матеріалу. Нормативно-правове забезпечення державної міграційної політики складає чимала кількість нормативних актів: міжнародні правові акти, Конституція України та національне законодавство у сфері міграційної політики.

Серед основних підзаконних нормативно-правових актів, які визначають питання міграції, необхідно виокремити наступні: Конституція України [1], Кодекс України про адміністративні правопорушення [2], Закони України: «Про Національну поліцію» [4], «Про громадянство» [6], «Про імміграцію» [8], «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» [7], «Про зовнішню трудову міграцію» [10], «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту» [9], «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» [11], «Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України» [5], «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання» [3]; постанову Кабінету Міністрів України, якою затверджено Положення про Державну міграційну службу України [13]; розпорядження Кабінету Міністрів України, яким схвалено Стратегію державної міграційної політики України на період до 2025 року [12]; розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження плану заходів на 2024 і 2025 роки щодо реалізації Стратегії державної міграційної політики України на період до 2025 року» [14]; спільний наказ МВС України, Адміністрації Державної прикордонної служби України, СБУ «Про затвердження Інструкції про примусове повернення і примусове видворення з України іноземців та осіб без громадянства» [15], Порядок проведення заходів щодо здійснення нагляду та контролю за виконанням законодавства в міграційній сфері, затвердженого спільним наказом МВС, Мінсоцполітики та МОН [16] та ін.

Поняття нелегальної міграції це загальноприйняте поняття, яке означає визначення руху людей через державні кордони з порушенням правових норм. Поняття незаконної міграції та нелегальної міграції вживаються як синоніми, однак поняття незаконна міграція вживаються в офіційних документах, тоді як поняття нелегальної міграції властиве науковим дослідженням [21, с. 36].

Уповноваженими правоохоронними органами щодо забезпечення контролю за дотриманням міграційного

законодавства та протидії незаконній міграції є: Національна поліція України та Департамент міграційної поліції (у складі кримінальної поліції) Національної поліції України (наказ Національної поліції від 22 січня 2021 року № 52 «Про затвердження Положення про Департамент міграційної поліції Національної поліції України») [4; 17].

Департамент міграційної поліції Національної поліції України є основним підрозділом, який безпосередньо наділений повноваженнями з реалізації державної політики у сфері протидії нелегальній міграції. У своїй діяльності керується Конституцією України, Законами України, актами Президента України і Кабінету Міністрів України, наказами Міністерства внутрішніх справ та іншими актами законодавства України. Його повноваження мають характер організаційних, попереджувальних та адміністративно-правових заходів щодо протидії нелегальній міграції. Пріоритетними завданнями підрозділу є забезпечення та дотримання законів про міграцію, контроль за переміщенням іноземців та осіб без громадянства, а також протидія нелегальній міграції.

Національна поліція запобігає та протидіє нелегальній міграції, здійснює оперативно-розшукові заходи з метою виявлення та затримання осіб, які нелегально перебувають на території України, здійснює розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із нелегальною міграцією, організацією каналів нелегальної міграції, торгівлю людьми тощо [27, с. 127].

Здійснюючи протидію незаконній міграції Національна поліція України використовує різноманітні форми впливу на суспільні відносини з метою їх упорядкування. Форми діяльності Національної поліції України щодо протидії незаконній міграції поєднуються між собою, є взаємопов'язаними та взаємообумовленими.

У науковій літературі під формою управлінської діяльності необхідно розуміти зовнішнє організаційно-правове вираження конкретних, однорідних дій, що виконуються з метою практичного здійснення поставлених завдань. Саме здійснення державно-владних повноважень визначає зміст форм їхньої діяльності в цій сфері [23, с. 4].

До основних форм діяльності Національної поліції щодо протидії незаконній міграції відносяться правові, організаційні, профілактичні (виховні), інформаційні форми.

Формою діяльності поліції у сфері реалізації прав та свобод громадян є сукупність однорідних, конкретних дій її працівників, які пов'язані зі створенням оптимальних умов для того, щоб громадяни вільно користувались благами особистої свободи, з усуненням негативних факторів, що ускладнюють реалізацію особистих прав і свобод, тощо [23, с. 319].

Науковці Ю.П. Битяк, В.М. Гаращук визначають такі основні форми управлінської діяльності: видання нормативних актів управління та індивідуальних адміністративних актів управління, проведення організаційних заходів та здійснення матеріально-технічних операцій [18, с. 115].

Зокрема, В.Б. Авер'янов поділяє форми державного управління на правові й неправові. До правових форм відносить видання управлінських актів; вчинення інших юридично значущих управлінських дій; укладання адміністративно-правових договорів. До неправових - форми: здійснення організаційних заходів; матеріально-технічні операції, які є допоміжними та мають обслуговуюче призначення [19, с. 101].

Правова форма характеризується виданням нормативних актів з метою конкретизації змісту прав і свобод людини і громадянина, встановлення порядку, меж і підстав реалізації, а також індивідуалізації інших юридичних фактів, з якими пов'язане подальше існування прав людини і громадянина [20, с. 274].

Правові форми передбачають видання індивідуальних актів, настання юридичних фактів, які формують адміністративно-правові відносини.

До правових форм діяльності Національної поліції відноситься реалізація законодавчих правових компетенцій, які визначені в ст. 23 Закону України «Про Національну поліцію», а саме: виконання поліцейськими покладених завдань, які здійснюючи свої повноваження протидіють нелегальній міграції шляхом превентивної та профілактичної діяльності, яка направлена на недопущення та запобігання правопорушень; виявлення причин та умов, що сприяють вчиненню адміністративних та кримінальних правопорушень, вжиття заходів щодо їх усунення; здійснення своєчасного реагування на заяви та повідомлення про вчинені правопорушення або події, затримання підозрюваних осіб; забезпечення публічної безпеки і порядку на вулицях, площах, у парках, скверах, на стадіонах, вокзалах, в аеропортах, морських та річкових портах, інших публічних місцях та сприяння Державній прикордонній службі України у виявленні каналів незаконного перетинання державного кордону [4] та ін.

У всіх випадках правозастосовна форма відображає цілеспрямований вплив Національної поліції України на поведінку суб'єктів у сфері забезпечення прав і свобод, а також вона спрямована на створення сприятливих обставин для реалізації прав і свобод громадян, у тому числі протидії незаконній міграції.

Організаційна форма характеризується створенням необхідних умов для виконання правових актів, що регламентують діяльність поліції у сфері правоохоронної діяльності; правовим забезпеченням прав і свобод; вдосконаленням організаційних структур; широким застосуванням передового досвіду інших державних органів; організацією взаємодії з органами правосуддя, прокуратурою та іншими державними органами та відомствами; наглядом за виконанням посадовими особами і громадянами вимог правових документів, що регулюють питання забезпечення прав і свобод громадян. Зазначена форма дозволяє створити найбільш доцільний порядок забезпечення прав громадян, приводити у відповідність умови, що динамічно змінюються, підтримувати, доповнювати і вдосконалювати його. Вона також передбачає організацію роботи всіх посадових осіб Національної поліції України в цілому і підрозділів окремо, що дозволяє ефективно використовувати методи і засоби, метою яких є своєчасне усунення негативних факторів, що впливають на реалізацію таких загальнодержавних цінностей як права і свободи громадян в суспільстві.

Організаційна форма діяльності Національної поліції у сфері протидії незаконній міграції направлена на забезпечення гарантій щодо реалізації прав і свобод людини й громадянина щодо свободи пересування, вибору місця проживання, прав вільно залишати територію нашої країни, за винятком обмежень, встановлених законодавством, а також права в'їжджати в Україну її громадянам; захист прав і свобод та законних інтересів іноземців та осіб без громадянства; забезпечення умов для реалізації мігрантами своїх прав, свобод і законних інтересів, виконання обов'язків, передбачених законодавством; недопущення будь-яких проявів дискримінації; протидію незаконній міграції; усунення негативних факторів, що впливають на реалізацію їх законних прав.

Профілактична форма направлена на підвищення рівня правосвідомості іноземців й осіб без громадянства. Вказана форма передбачає виховання правової культури іноземців, осіб без громадянства в суспільстві, поваги до правових норм у державі та суспільстві. Профілактична форма має на меті також проведення роз'яснювальної та просвітницької роботи серед громадян України, іноземців, біженців; проведення профілактичних заходів щодо інформаційно-роз'яснювальної роботи серед іноземців й осіб без громадянства, які нелегально перебувають на території України, поширення пам'яток про їхні основні права та обов'язки, здійснення правового регулювання

їх реєстрації під час перебування на території держави, формування інформаційних стендів, що містять необхідну інформацію про адміністративні послуги та надають пояснення щодо правил подорожей у межах безвізового режиму в країни Європейського Союзу [22, с. 134].

Профілактична форма діяльності підрозділів Національної поліції України передбачає комплекс заходів щодо попередження та профілактики правопорушень з протидії нелегальній міграції, узгоджену роботу підрозділів Національної поліції з Департаментом міграційної поліції Національної поліції України та іншими суб'єктами протидії нелегальній міграції.

Національна поліція у співпраці з іншими суб'єктами протидії нелегальній міграції бере участь у ході проведення загальнодержавних цільових профілактичних заходів з нагляду та контролю за виконанням законодавства у сфері міграції.

Профілактична робота тісно пов'язана з виховною роботою. На думку Костенко Я.В., виховна форма визначається необхідністю підвищення рівня правосвідомості як громадян, так і співробітників поліції. Одним із методів реалізації цієї форми є виховання правової культури кожного громадянина в суспільстві, формування в них активної гуманістичної життєвої позиції [24, с. 78].

Вказана форма властива всім видам діяльності правоохоронних органів, в тому числі і Національної поліції України. Постійно перебуваючи серед населення та реалізуючи свої чисельні повноваження, співробітники територіальних підрозділів Національної поліції України як представники влади систематично зайняті вихованням у громадян поваги до норм, встановлених у суспільстві, непримиренності до порушень суспільних інтересів, прав і свобод людини.

Профілактика нелегальної міграції потребує відповідного інформаційного забезпечення. Вирішальна роль належить інформації про умови та причини, що сприяють її існуванню. Відповідно до ст. 26 Закону України «Про Національну поліцію» поліцейські використовуючи засоби інформаційно-комунікаційної системи наповнюють та підтримують в актуальному стані реєстри, бази даних, що входять до єдиної інформаційної системи МВС України, які стосуються іноземців та осіб без громадянства, затриманих поліцією за порушення визначених правил перебування в Україні [4] (наприклад, інтегрована міжвідомча автоматизована система обміну інформацією з питань контролю осіб, транспортних засобів та вантажів, які перетинають державний кордон та інформаційний портал Національної поліції України).

Ефективність діяльності Національної поліції щодо протидії нелегальній міграції залежить від комплексного використання зазначених форм діяльності, які можуть змінюватися залежно від обставин практичного виконання поліцейськими покладених на них завдань.

Для підвищення ефективності її діяльності необхідно здійснювати комплексні заходи, що включають вдосконалення міжвідомчої взаємодії, правового регулювання, професійної підготовки працівників, технічного оснащення, міжнародної співпраці та взаємодії з громадянським суспільством [27, с. 128]

Висновки. Діяльність Національної поліції щодо протидії нелегальній та незаконній міграції має сприяти виявленню нелегальних мігрантів всередині України; створення превентивної системи запобігання випадкам нелегальній міграції та мінімізації їх наслідків; удосконалення порядку міжвідомчої взаємодії між Національною поліцією та іншими правоохоронними органами (Державною міграційною службою, Державною прикордонною службою, їх територіальними органами та підрозділами) під час виконання завдань у сфері протидії нелегальній та незаконній міграції; проведення інформаційних кампаній з особами, які потребують захисту та механізму

захисту від дискримінації в Україні; забезпечення доступу іноземців та осіб без громадянства до безоплатної первинної правничої допомоги в повному обсязі; забезпечення своєчасного надання адміністративних послуг внутріш-

ньо переміщеним особам та особам, що проживають на деокупованих територіях України, з оформлення документів, що посвідчують особу та підтверджують громадянство України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Конституція України : Закон України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-ВР> (дата звернення: 11.03.2024).
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон України від 07 груд. 1984 р. № 8073-Х. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/80731-10> (дата звернення: 12.02.2025).
3. Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання: Закон України 11.12.2003 № 1382-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1382-15> (дата звернення 10.02.2025).
4. Про Національну поліцію: Закон України 02 липн. 2015 р. № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text> (дата звернення: 12.02.2025).
5. Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України: Закон України від 21 січн. 1994 р. 4017-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3857-12#Text> (дата звернення: 23.02.2025).
6. Про громадянство України: Закон України від 18 січн. 2001 р. 3897-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2235-14#Text> (дата звернення 16.02.2025).
7. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства : Закон України від 21 вересн. 2011 № 3717-VI : станом на 28 черв. 2023 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3773-17#Text> (дата звернення: 16.02.2025).
8. Про імміграцію: Закон України від 07 червн. 2001 4191-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2491-14#Text> (дата звернення 16.02.2025).
9. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту: Закон України від 08 липн. 2011 року 3022-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3671-17#Text> (дата звернення 18.02.2025).
10. Про зовнішню трудову міграцію: Закон України від 05 листопад. 2015 № 761-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/761-19#Text> (дата звернення 20.02.2025).
11. Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України: Закон України від 15 квітн. 2014 № 3687-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1207-18#Text> (дата звернення 10.02.2025).
12. Про схвалення Стратегії державної міграційної політики України на період до 2025 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 12 липн. 2017 № 482-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/482-2017-%D1%80#Text> (дата звернення 10.02.2025).
13. Положення про Державну міграційну службу України: постанова Кабінету Міністрів України від 20 серпн. 2014 № 360. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/360-2014-%D0%BF#Text> (дата звернення 10.02.2025).
14. Про затвердження плану заходів на 2024 і 2025 роки щодо реалізації Стратегії державної міграційної політики України на період до 2025 року: розпорядження Кабінету Міністрів України 03 вересн. 2024 № 837-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/837-2024-%D1%80#Text> (дата звернення 10.02.2025).
15. Про затвердження Інструкції про примусове повернення і примусове видворення з України іноземців та осіб без громадянства: наказ МВС України, Адміністрації Державної прикордонної служби України, СБУ від 23 квітн 2012 № 353/271/150. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0806-12#Text> (дата звернення 10.02.2025).
16. Порядок проведення заходів щодо здійснення нагляду та контролю за виконанням законодавства в міграційній сфері: наказ МВС України, Мінсоцполітики України, МОН України від 04 вересн. 2023 № 850/536/1226. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1683-13#Text> (дата звернення 10.02.2025).
17. Про затвердження Положення про Департамент міграційної поліції Національної поліції України: наказ Національної поліції від 22 січн. 2021 року № 52. URL: <https://www.npu.gov.ua/propoliciyu/struktura-nacionalnoyi-policiyi/departament-migracijnoyi-policiyi-i-uklad-kriminalnoyi-policiyi> (дата звернення 10.02.2025).
18. Адміністративне право України : підручник / Ю. Битяк, В. Гарашук, О. Дьяченко та ін. ; Ред. Ю. Битяк. К. : Юрінком Інтер, 2005. С. 544.
19. Адміністративне право України. Академічний курс : підручник : У 2 т. / Ред. колегія : В. Авер'янов (голова). К.: Юридична думка, 2004. Т. 1 : Загальна частина. С. 584.
20. Адміністративне право: підручник / Ю.П. Битяк та ін.; за заг. ред. Ю.П. Битяка. Вид. 2-ге, перероб. та доп. Харків : Право, 2013. 656 с.
21. Голобородько Д.В. Конспект лекцій з дисципліни «Протидія Національної поліції нелегальній міграції». *ДДУВС*. Дніпро. 2016. С. 1-38. https://dduvs.edu.ua/wpcontent/uploads/files/Structure/library/student/lectures/pnpnm_19_2.pdf.
22. Дракохруст Т.В. Адміністративно-правові засади формування та реалізації державної міграційної політики України. дис. ... д-ра юрид. : 12.00.07 / Західноукраїнський нац. ун-т. Тернопіль, 2021. 442 с.
23. Ізбаш К.С., Доценко О.С. Форми та методи діяльності Національної поліції України у сфері забезпечення прав і свобод дітей. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2021. № 2. С. 3-7.
24. Костенко Я.В. Ювенальна превенція як форма діяльності органів поліції України. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція*. 2018. № 31. С. 77-79.
25. Магдалюк В.І. Завдання, принципи та напрямки адміністративної діяльності Департаменту міграційної поліції Національної поліції України. *Вісник кримінологічної асоціації України*. 2024. № 1 (31). С. 402-409. DOI: <https://doi.org/10.32631/vsa.2024.1.34>.
26. Остапович І. П. Особливості профілактичної діяльності підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України. *Наука і правоохоронна*. 2020. № 2. С. 318-324.
27. Соколовський А.С. До питання напрямків діяльності поліції як суб'єкта протидії нелегальній міграції в Україні. *Теоретичні питання юриспруденції і проблеми правозастосування: виклики XXI століття: матеріали VI Всеукр. наук.-практ. конф.*, Харків, 30 черв. 2022 р. Харків: НДІ ППСН, 2022. С. 127-128.